

HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ

HDP EKONOMİ KOMİSYONU

BORÇLULUK RAPORU

ARALIK-2020

BORÇ BATAĞI BÜYÜYOR, ÇÖZÜM ‘BORÇSUZ YAŞAM EKONOMİSİ’NDE!

Koronavirüs pandemisi sonrası dünya ekonomisini bekleyen en büyük tehlikelerden biri, borçların geri ödenememesi riskidir. Koronavirüs aşısının erişilebilirliğine ilişkin tartışmalar, vaka sayılarının çok hızlı artmaya devam etmesi, küresel ekonomik krizin derinleşmesi bu riskin daha da büyümesine neden olmaktadır.

Küresel karşılaştırma açısından borçların temerrüde düşme risk düzeyi en yüksek ülkelerden biri Türkiye’dir.

Bu riskin oluşmasının sorumlusu ise 2002 yılından bu yana ülkeyi yöneten AKP iktidarı ve ekonomi politikalarıdır.

2002 yılından bugüne bireysel kredi, KOBİ ve Kamu borçları inanılmaz derecede yükselen Türkiye’de borç ödenememesinin de içerisinde olduğu büyük risk alanları oluşmakta ve bu risk alanları ekonomik çöküşü ve sosyal buhranı çağırmaktadır.

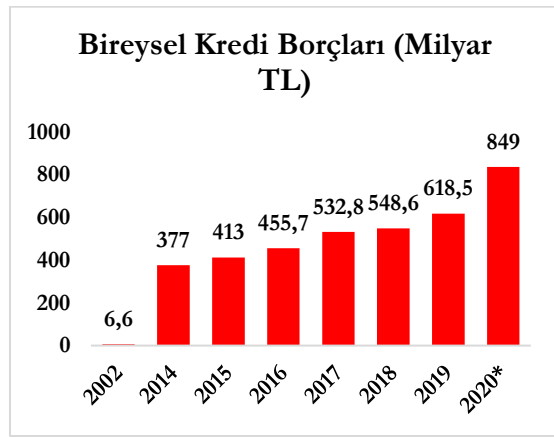
Kuşkusuz ki bu durumun sebebi AKP’nin finans politik yaklaşımı bağlamında borçlandırma ve bağımlı kılma politikalarıdır. Siyasi iktidar bu politikalarla yurttaşları ve KOBİ’leri kendisine bağımlı hale getirmek istemiş ama COVID-19’un hızlandırıcı etkisi ile geldiğimiz noktada yurttaşları, haneleri, esnafı, şirketleri, kamuyu büyük bir ekonomik çöküşün eşiğine getirmiştir.

Bireysel (Hane Halkı) Kredi Borçları Artıyor, Gelecek Çalınıyor

Bireysel Kredi Borçları; konut, taşıt ve ihtiyaç kredilerinden oluşmaktadır. 2002 yılında bu üç kredi borcunun toplam miktarı 6,6 milyar TL iken, 2019 yılının Aralık ayında (pandemiden kaynaklı ikinci

kısıtlamalardan hemen önce) 618,5 Milyar TL'ye çıkmıştır.

Pandemi ile birlikte siyasi iktidarın karşılıksız destek paketleri yerine borçlandırma paketleri açıklaması ile bireysel kredi borçları, sadece 9 ayda, yüzde 35 (218 Milyar TL) artmıştır.

Kaynak: TBB Risk Merkezi

AKP politikaları sonucunda yurttaşlar geçimlerini sağlamak için borçlanma kanallarını kullanmak zorunda bırakılmakta; borçların ödenememesi ile birlikte devasa bir yük yurttaşların geleceğini ipotek altına almaktadır. Sadece 2020 yılı içerisinde Eylül dönemine kadar 739.756 kişi kredi borcunu ödeyememiştir.

2020 yılı Ekim ayı itibariyle Bankalar ve banka dışı finansal kuruluşlar tarafından kullanılan bireysel krediler yüzde 45 artarak 849 milyar TL olmuştur. Bireysel kredilerin yüzde 46'sını ihtiyaç kredileri,

yüzde 34'ünü konut kredileri, yüzde 16'sını kredi kartları ve yüzde 4'ünü taşıt kredileri oluşturmuştur.

Bireysel kredi kullanan kişi sayısı (takipteki krediler hariç) son bir yılda 2,4 milyon kişi artarak 33,9 milyon kişi olurken, ortalama kredi bakiyesi ise 25,1 bin TL düzeyinde gerçekleşmiştir. 2020 yılı Ekim ayında 82 bin kişi ilk defa ihtiyaç kredisi, 19 bin kişi ilk defa konut kredisi kullanırken, kredi kartı kullanan kişi sayısı 277 bin oldu.

2021 yılı itibariyle ödenmeyen kredi oranlarında hızlı bir artışın yaşanacağı öngörülmelidir. İcra dosyası sayısının 26 milyon bandında olduğu Türkiye'de bu sayının da hem dosya hem de kişi bazında artacağı öngörülmelidir.

Gelir dağılımında adaletin bozulduğu ve son yıllarda gelir edinme kanallarının daraldığı bu süre zarfında, hane halkları için, borçlanma hanelerin içine konan bir ateşe dönüştü.

Pandemide Halka Destek Verilmedi! Milyonlarca Yurttaş İlk Defa Borçlandı!

Hane halkı “borcunun GSYH’ye oranı” ve “borcun harcanabilir gelire oranı” geçen yılın aynı dönemine ve geçen döneme göre 2020 yılının ikinci çeyreğinde artış göstererek sırasıyla %16,7 ve % 49,5 oranlarına yükseldi. Hane halkı borçları aynı dönemde bir önceki döneme göre 2020 ilk çeyreğinde 44 milyar, ikinci çeyreğinde ise 77 milyar TL artış gösterdi.

2020’DE İLK DEFA KREDİ İLE BORÇLANAN KİŞİ SAYISI	
	Ocak-Eylül
Kredi Kartı	823.000
Kredili Mevduat	537.000
İhtiyaç	3.023.000
Konut	372.000
Toplam	4.755.000

Pandemi nedeniyle yaşanan kredi patlaması borçlu sayısında mutlak bir artışla sonuçlandı. 2020 Ekim ayı verilerine göre son bir yıl içerisinde kredi borçlusu sayısı 2 milyon 568 bin kişi artarak 33,9 milyon kişiye yükseldi. Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi Bültenlerine göre sadece

2020 yılında 4 milyon 755 bin kişi “ilk defa” kredi ile borçlandı.

Küçük ve Orta Boyutlu İşletmeler (KOBİ) Borçları: İflas Eşiği Aşıldı

Türkiye ekonomisinin ve ticaretinin omurgasını KOBİ’ler oluşturmakta, Türkiye’deki toplam istihdamın, yaklaşık yüzde 70-75’i KOBİ’ler tarafından sağlanmaktadır.

2018 Ağustos ayında yaşanan ‘döviz krizi’ hem döviz borcu yüksek olan firmaları hem de kredi kullanmak zorunda olan işletmeleri zor durumda bırakmıştı. 2020 Ağustos itibariyle reel sektörün 245 milyar Dolar yabancı para cinsinden borcu bulunmaktadır.

18 yıllık AKP iktidarının ekonomi politikaları sebebiyle 2006 yılında 59,6 milyar TL borcu olan KOBİ’lerin 2020 yılı Ağustos ayı itibariyle 193,5 Milyar TL ile sadece dövize endekli borcu oluşmuştur. Yabancı para cinsindeki borç yükünü hafifletmek amacıyla TL cinsinden borçlanan KOBİ’ler borç kısır döngüsü içerisinde iflasa sürüklenmektedir.

Son bir yılda KOBİ kredi borcu yüzde 50 oranında artmıştır. KOBİ’lerde takibe girmiş alacak oranı Pandemi öncesi dönemde yüzde 9,2 gibi yüksek bir orana çıkmıştır. Pandemi nedeniyle uzatılan takibe düşme süresi, iflas ve takipleri

ertelemiştir. Faizli bir şekilde yapılandırılan ve 300 milyardan fazlası KGF garantili olan bu kredilerin çok önemli bir kısmı hiçbir zaman tahsil edilemeyecek ve kamu bankaları zarara uğrattırılacaktır. KOBİ'ler ise baskı altında kalacaktır.

Ticari Krediler, 2020 yılı Ekim ayı itibariyle yüzde 41 artarak 2 trilyon 978 milyar TL olmuştur. Bu süreçte ticari kredilerin toplam içerisindeki payı yüzde 78 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Borç batağının yarattığı tehlike tablosunu Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan bizatihi itiraf etmiştir. Elvan bankacılık sektöründe yakın izlemede 382 milyar TL, takipte 151 milyar TL kredi olduğunu açıklamış, felaket senaryosunun tam içerisinde olduğumuzu açıkça göstermiştir.

Kamu Borçları: Çöküşe Doğru

Kamu brüt toplam borç stoku, 2019 yılının 4. çeyreği itibariyle 1 Trilyon 442 Milyar liraya ulaşmış durumdaydı. Bu borç 2020 yılında daha da artarak 1,9 Trilyon bandına yaklaştı. Yani Halka ilave vergi ve bütçe açıkları şeklinde yansıyan “Merkezi Yönetim Toplam Borç stoku” son 10 yılda yüzde 308 oranında arttı. AKP iktidara geldiğinde yani 2002 yılının 4. çeyreğinde bu tutar sadece 215 Milyar 300 Milyon

liraydı. Yani 18 yılda yaklaşık 9 katlık bir artış yaşanmıştır.

	Merkezi Yönetim Toplam Borç Stoku (Milyon TL)	Önceki Yıla Göre Artış Oranı
2003	283.234	
2004	316.972	12
2005	331.939	5
2006	345.502	4
2007	333.862	-3
2008	380.830	14
2009	442.049	16
2010	474.146	7
2011	519.070	9
2012	532.901	3
2013	586.193	10
2014	612.517	4
2015	678.246	11
2016	759.952	12
2017	876.494	15
2018	1.067.115	22
2019	1.328.836	25
2020/10	1.934.714	46

AKP, Halkı ve Kamuyu “Faiz Lobisi”ne Çalıştırıyor!

AKP iktidarının kamuyu içerisine düşürdüğü faiz sorunu her geçen gün etkisini daha fazla göstermektedir. 2019 yılında toplamda 191 Milyar 810 Milyon lirayı aşkın bir borç ödemesi gerçekleşmiştir. Bunun 94 Milyar 770 Milyon lirası faize gitmiştir. Yani 2019 yılında gerçekleşen borç ödemelerinin yarısı faiz ödemesinden oluşmuştur.

2020’de bu durum daha da vahim olup bütçeden ödenmesi planlanan faiz 140 milyar TL olmuştur. 2021 yılı bütçesinde ise 179,5 milyar TL faiz ödenmesi planlanmaktadır. Kamuda borç limitlerinin yüksek faiz oranları ile aşan AKP, 1923-2018 yılları arasında alınan toplam cari borç kadar borcu 2018-2021 yılları arasında alacaktır. Yani 4 yıllık borç toplamı 95 yıllık borç kadar olacaktır.

AKP iktidarını sürdürmek için kamuyu her geçen gün daha fazla faiz ödemesine yönlendirmekte; kamunun çöküşü yüksek sesle çağrılmaktadır. Faiz oranları sadece kamu için değil bireyler, firmalar ve bankalar için de yüksektir. Ülkenin kredi risk primi, AKP’nin iç ve dış politikaları nedeniyle, yüksek olduğundan bu fatura her sosyal kesime yansımaktadır.

Türkiye’de gerek vatandaşlar gerek haneler gerek KOBİ’ler gerekse de devletin büyük bir borç batağında olduğu net şekilde ortadadır.

Bu bataktan çıkmanın yolu, demokrasi ittifakı ile eşitlikçi bir ekonomik düzen yaratmaktır.

HDP olarak iktidardan ve muhalefetten farklı olarak alternatif bir ekonomi modelini hayata geçireceğiz.

HDP olarak;

“Borçsuz Yaşam Ekonomisi”

önerimiz kapsamında;

- **Tüm vatandaşlarımızın 50.000 liraya kadar olan kredi kartı ve kredi borçlarının faizleri silinmeli, anaparaları faizsiz ve uzun vadeli olarak yeniden yapılandırılmalıdır.** Böylece borç ve faiz yükü altında ezilen vatandaşlarımızın Borçsuz Yaşam’a geçebilmelerini,
- Esnaf ve vatandaşlar açısından kredi borçlanmalarında faizlerin silinmesi, **borçların sıfır faizle yeniden düzenlemesi**, geleceğin ipotek altına alınmaması için adım atmayı,
- Bireysel kredi kartı borcu olanlardan temerrüde düşen ya da ödeyemeyenler için **faizlerin silmeli, ana borcun uzun taksitli yeniden yapılandırarak tüm kredi kartı faizlerini düşürmeyi**,
- **Borçlu yurttaş/esnaf/KOBİ’ler için karşılıksız olmak kaydıyla sabit giderleri destekleme teşviki düzenlemeyi,**

tüm siyasi partiler ve demokratik kamuoyuna öneriyoruz. **Krizin yükünün**

**emekçilere, esnafa, yoksula
çkarılmasına rıza göstermeyeceğiz.**

HDP olarak “ekonomik adalet
yoksa toplumsal barış imkânsızdır”
diyerek “**Borçsuz Yaşam Ekonomisi**”ni
halklarımızla birlikte hayata geçireceğiz.